

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

27 octombrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:
președinte – Petru Ursache,
judecătorii – Petru Moraru, Ghenadie Nicolaev, Vladimir Timofti și
Constantin Alerguș,

a judecat fără citarea părților, recursurile ordinare, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 15 mai 2014 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 decembrie 2014, declarate de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Vasile Bolduratu, de partea vătămată Druța Natalia Ivan și reprezentantul legal al părții vătămate Druța Andrei, Druța Natalia Vitali și de avocatul Dragomir Aliona în numele inculpatei

Olteanu Faina Andrei, născută la 15 iunie 1948,
originară mun. Chișinău și domiciliată mun. Chișinău, or.
Cricova, str. M. Basarab 9/1, ap. 24.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 16.05.2013 - 15.05.2014;

Instanța de apel: 28.05.- 23.12.2014;

Instanța de recurs: 19.05.- 27.10.2015.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 15 mai 2014, Faina Olteanu a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, la 8 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis pentru femei și cu privarea de dreptul de a exercita activitate comercială pe un termen de 5 ani.

Au fost admise parțial acțiunile civile fiind încasat de la inculpata Faina Olteanu în beneficiul părții vătămate Natalia Druța prejudiciul material în sumă de 125800 lei și în beneficiul părții vătămate Andrei Druța prejudiciul material în sumă de 111120 lei.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat în fapt, că F. Olteanu, în una din zilele lunii iunie 2005, aflându-se în oficiul amplasat pe adresa str. M. Basarab, mun. Chișinău, având intenția dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul perfectării actelor necesare pentru vânzarea unui apartament cu trei odăi, amplasat pe adresa bd. Moscova 28, mun. Chișinău lui N. Druța, a dobândit ilicit de la aceasta, bani în sumă de 10000 dolari SUA, echivalentul a 125906 lei și după aceasta peste o perioadă de timp a început să se eschiveze de la întâlnirea cu N. Druța și până în prezent nu i-a perfectat actele

necesare promise, apartamentul nu i-a transmis și nici banii nu i-a restituit, cauzându-i părții vătămate N. Druța o daună materială considerabilă, în proporții deosebit de mari.

Tot F. Olteanu, în una din zilele lunii noiembrie 2005, aflându-se lângă oficiul său, amplasat pe adresa str. M. Basarab, mun. Chișinău, având intenția dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul perfectării actelor necesare pentru vânzarea a două apartamente și anume un apartament cu o odaie amplasat pe adresa str. Socoleni, mun. Chișinău și un alt apartament cu două odăi, amplasat pe adresa str. Aerodromului, mun. Chișinău lui A. Druța, a dobândit ilicit de la acesta, bani în sumă de 14000 dolari SUA, echivalentul a 177 367,4 lei și ulterior în una din zilele lunii decembrie 2005, aflându-se în biroul său amplasat pe adresa str. M. Basarab mun. Chișinău, sub același pretext, a mai însușit de la A. Druța, prin intermediul lui N. Druța și T. Lucovici, bani în sumă de 1000 dolari SUA, echivalentul a 12 835,9 lei și după aceasta, peste o perioadă de timp a început să se eschiveze de la întâlnirea cu partea vătămată A. Druța și pînă în prezent nu i-a perfectat actele necesare promise, apartamentele nu i-a transmis și nici banii nu i-a restituit, cauzându-i părții vătămate o daună materială considerabilă în sumă totală de 190 203, 3 lei.

Prin acțiunile sale infracționale F. Olteanu a cauzat părților vătămate o daună materială în sumă totală de 316 109,30 lei.

3. Procurorul, a contestat sentința cu apel, solicitînd casarea parțială a acesteia, în latura stabilirii pedepsei, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri prin care F. Olteanu să fie condamnată în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, la 12 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis pentru femei și cu privarea de dreptul de a ocupa funcții ce țin de gestionarea mijloacelor financiare pe un termen de 5 ani.

În motivarea apelului, apelantul a invocat, că prima instanță condamnând inculpata F. Olteanu de săvîrșirea infracțiunii incriminate, nu a luat în considerație criteriile generale de individualizare a pedepsei, prevăzute de art. 75 Cod penal, precum: gravitatea infracțiunii săvîrșite și anume că a fost săvîrșită o infracțiune deosebit de gravă, inculpata nu a recunoscut vina și nu a restituit integral prejudiciul material, fiindu-i stabilită o pedeapsă prea blîndă.

Totodată, apelantul a specificat, că prima instanță a comis o eroare la stabilirea categoriei penitenciarului, contrar prevederilor art. 72 alin. (6) Cod penal și art. 216 alin. (3) Cod de executare, stabilind inculpatei executarea pedepsei în „penitenciar de tip închis” deși urma să stabilească executarea pedepsei în „penitenciar de tip închis pentru femei”.

3.1. Părțile vătămate N. Druța și A. Druța, la fel au contestat cu apel sentința solicitînd casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri prin care acțiunea civilă să fie admisă în quantumul solicitat, invocînd, că nu sunt de acord cu sumele încasate din contul inculpatei, totodată au solicitat aplicarea în privința inculpatei F. Olteanu a unei pedepse mai aspre, de 12 ani închisoare.

3.2. Avocatul A. Pelevaniuc în numele inculpatei, a contestat cu apel sentința, solicitînd casarea acesteia și pronunțarea unei hotărîri de achitare din motiv că în acțiunile inculpatei F. Olteanu lipsesc semnele constitutive ale infracțiunii, motivînd

că: prima instanță neîntemeiat a apreciat critic declarațiile inculpatei, precum că toți banii primiți de la părțile vătămate i-a transmis unei persoane pe nume O. Lîs, care la rândul său urma să-i transmită unui prieten de la bancă, calificând declarațiile date drept o încercare de a se eschiva de la răspunderea penală; inculpata F. Olteanu nu a luat recipisă de la O. Lîs pentru banii transmiși, deoarece era încrezută că aceasta este responsabilă și își va executa obligațiile asumate; închirierea apartamentelor de către inculpata F. Olteanu pentru traiul lui N. Druța și A. Druța nicidecum nu demonstrează intenția inculpatei de a însuși banii, dar numai responsabilitatea și buna credință a acesteia; anume N. Druța, s-a adresat către F. Olteanu cu inițiativa de a procura un apartament, și de mai multe ori a rugat-o să afle dacă propunerea expusă anterior mai este valabilă; lipsa intenției însușirii banilor de către inculpată se confirmă și prin declarațiile martorilor L. Ciuprunov, T. Lucovici, care fiind audiați în ședința de judecată au declarat, că tot în perioada sus menționată au participat la oferta dată, însă, văzând, că după expirarea a șase luni de zile, condițiile nu au fost îndeplinite, au solicitat restituirea sumelor, care au și fost restituite și careva pretenții față de inculpată, L. Ciuprunov și T. Lucovici nu au; F. Olteanu nu s-a ascuns de părțile vătămate și de la restituirea datoriei, acest fapt se confirmă prin recipisa, pe care F. Olteanu a eliberat-o părților vătămate peste perioada de 7 ani; inculpata F. Olteanu nu a negat responsabilitatea sa față de părțile vătămate, achitând o perioadă îndelungată chiria pentru apartamentele lui N. Druța și A. Druța; inculpata are vârsta înaintată, studii superioare, niciodată nu a fost trasă la răspundere penală; latura subiectivă a infracțiunii de escrocherie se manifestă prin vinovăție în forma intenției directe, dat fiind faptul, că făptuitorul acționează în mod fraudulos în scopul dobândirii, pentru sine sau pentru altul, a unei valori materiale străine, în sensul dat acțiunile lui F. Olteanu nu pot fi calificate ca escrocherie, deoarece aceasta nu a urmărit scopul sustragerii banilor sus indicați, dar din contra având responsabilitatea față de N. Druța și A. Druța, nu s-a eschivat de la executarea angajamentului asumat, neavînd banii necesari pentru restituirea sumei de 25 000 de dolari SUA, a hotărât să-i achite treptat, achitând lunar chiria apartamentelor pentru A. Druța și N. Druța; totodată în perioada examinării cauzei de către prima instanță, inculpata F. Olteanu a achitat reprezentantului părții vătămate A. Druța – N. Druța suma de 65000 lei și nu a refuzat achitarea în continuare părților vătămate a sumei restante.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 decembrie 2014, a fost respins apelul procurorului și admise apelurile avocatului A. Pelevaniuc în numele inculpatei F. Olteanu și al părților vătămate N. Druța și A. Druța, casată sentința și pronunțată o nouă hotărîre prin care inculpata F. Olteanu a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 196 alin. (4) Cod penal, la 3 ani închisoare, iar în baza art. 90 Cod penal, executarea pedepsei închisorii a fost suspendată condiționat cu stabilirea unui termen de probă de 2 ani

A fost admisă acțiunea civilă, fiind încasată din contul inculpatei F. Olteanu în beneficiul părților vătămate A. Druța și N. Druța suma de 10000 lei pentru fiecare, cu titlu de prejudiciu moral și suma de 1500 lei pentru fiecare, cu titlu de cheltuieli de judecată.

În rest sentința a fost menținută fără modificări.

4.1. La adoptarea soluției date, instanța de apel a constatat în fapt, că Faina Olteanu, în una din zilele lunii iunie 2005, aflându-se în oficiul amplasat pe str. M. Basarab, mun. Chișinău, cunoscând despre faptul că cunoscuta ei O. Lîs, are posibilitate prin intermediul unui prieten, care activa la bancă, să obțină de la acea bancă, cu preț redus trei apartamente, a primit de la părțile vătămate N. Druța, 10000 dolari SUA, echivalentul a 125906 lei, iar de la A. Druța, 14000 dolari SUA, echivalentul a 177367,40 lei, iar ulterior încă 1000 dolari SUA, echivalentul a 12835,90 lei, pe care i-a transmis lui O. Lîs, fără a lua de la aceasta careva recipise, astfel cauzând prin abuz de încredere părților vătămate un prejudiciu material în proporții deosebit de mari în sumă totală de 316109,30 lei.

Astfel, instanța de apel a considerat, că prima instanță la emiterea sentinței eronat a interpretat legislația penală în vigoare, deoarece cauzarea de daune materiale proprietarului, în cazul dat s-a realizat în lipsa semnelor însușirii averii.

Atât în cadrul urmăririi penale cât și în ședința de judecată F. Olteanu a recunoscut faptul primirii banilor în sumă de 25000 dolari SUA de la N. Druța și A. Druța, dar a declarat, că nu a avut scopul însușirii banilor menționați, deoarece toată suma primită i-a transmis-o imediat lui O. Lîs, care și-a asumat angajamentul de a înstrăina trei apartamente la un preț redus prin intermediul prietenului său apropiat, care la moment activa la bancă.

Având încredere mare în cunoscuta sa O. Lîs, ea a transmis acesteia banii primiți de la N. Druța și A. Druța fără nici o recipisă, însă O. Lîs nu a îndeplinit obligațiunile sale asumate și peste o perioadă de timp s-a ascuns, iar banii nu i-a restituit.

Totodată, inculpata F. Olteanu a declarat, că simțind responsabilitatea și având obligațiuni față de cetățenii A. Druța și N. Druța, ea a hotărât, că până la stabilirea locului aflării cet. O. Lîs, va achita suma de bani necesară pentru a închiria apartamentele pentru N. Druța și A. Druța.

Despre decesul cet. O. Lîs a aflat numai în anul 2012. Inculpata F. Olteanu a concretizat că în total a achitat chiria apartamentului pentru N. Druța în sumă de 70 500 lei, achitând 2 350 lei lunar.

Pentru A. Druța a achitat lunar câte 100 de euro, iar în total – suma de 5400 euro.

Acest fapt a fost confirmat în ședința de judecată și de către partea vătămată N. Druța și reprezentantul părții vătămate A. Druța – N. Druța.

Inculpata F. Olteanu a comunicat instanței de judecată, că nu a luat recipisa de la O. Lîs pentru banii primiți din cauza că a avut încredere mare în ea, fiind încrezută că aceasta este foarte responsabilă. Totodată și părțile vătămate, transmițând banii F. Olteanu, la rândul lor tot nu au cerut eliberarea recipiselor.

Ulterior, peste o perioadă îndelungată, la solicitarea N. Druța și A. Druța a eliberat acestora recipisă care confirmă primirea de la ei a sumei de 25000 dolari SUA, din care nici nu a exclus suma achitată pentru închirierea apartamentelor părților vătămate.

În aceste împrejurări, instanța de apel a conchis că atât organul de urmărire penală, cât și prima instanță neîntemeiat au concluzionat necesitatea încadrării juridice a acțiunilor inculpatei F. Olteanu în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, motivând, că

„inculpata F. Olteanu inițial nu a avut intenția de a-și onora obligațiile asumate ..., și că ulterior în scopul camuflării intențiilor sale de profit, ultima a transmis reprezentantului părții vătămate N. Druța un apartament amplasat pe str. B. Voievod, nr. 4, declarând că îl transmite în proprietate ultimei, iar inculpata F. Olteanu doar îl închiria, fapt dovedit și prin declarațiile inculpatei, „Părților vătămate la instalarea în apartamentul amplasat pe str. B. Voievod le-a spus că acest apartament poate fi a lor, în realitate ea doar închiria acest apartament.”

Închirierea apartamentelor de către inculpata F. Olteanu pentru traiul lui N. Druța și A. Druța nicidecum nu demonstrează intenția inițială a inculpatei de a însuși banii, ci numai responsabilitatea și buna credință a acesteia.

Inculpata F. Olteanu le-a spus părților vătămate, că acest apartament poate va fi a lor, deoarece stăpâna acestui apartament demult locuiește peste hotarele R. Moldova și, într-un moment a dorit să-l vândă, astfel în cazul dat ea urma să-l procure pentru A. Druța.

Astfel, instanța de apel a conchis, că potrivit legii penale, temeiul juridic al răspunderii penale în conformitate cu art. 51 alin. (1) Cod penal, constituie componența infracțiunii prin care se stabilește gradul de prejudiciabilitate a infracțiunii.

Conform art. 15 Cod penal, anume semnele ce caracterizează elementele infracțiunii: obiectul, latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă determină gradul prejudiciabil al infracțiunii.

Latura subiectivă a infracțiunii de escrocherie se manifestă prin vinovăție în forma intenției directe, dat fiind faptul că făptuitorul acționează în mod fraudulos în scopul dobândirii, pentru sine sau pentru altul, a unei valori materiale străine.

Potrivit Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 23 din 28.06.2004 *„Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor”*, primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat, pe când după cum rezultă din materialele cauzei, inculpata F. Olteanu primind banii de la părțile vătămate i-a transmis lui O. Lîs, în care era încrezută și că ultima la rîndul său, cu ajutorul persoanei de la bancă vor obține apartamentele la un preț mai redus.

Cât privește afirmațiile apărării precum că inculpata F. Olteanu urmează a fi achitată, instanța de apel le-a respins ca declarative, deoarece nerecunoașterea vinovăției nu echivalează cu achitarea inculpatei, de vreme ce probele prezentate în sprijinul învinuirii: declarațiile părților vătămate, martorilor și documentele anexate la dosar constituie o bază susceptibilă să întemeieze în mod substanțial concluzia privind vinovăția acesteia în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (4) Cod penal.

În funcție de modalitatea faptică și natura juridică a raportului juridic stabilit între inculpată și părțile vătămate în speță, prima a săvârșit cauzarea de daune materiale prin abuz de încredere dar fapta nu constituie o însușire, motiv pentru care instanța de apel nu a susținut concluzia primei instanțe pusă la baza sentinței, dispoziția art. 190 alin. (5) Cod penal.

În urma analizei materialului probator, instanța de apel a conchis, că vinovăția inculpatei F. Olteanu, de săvârșirea faptelor prejudiciabile prevăzute la art. 196 alin. (4) Cod penal, pe deplin și-a găsit confirmare și se dovedește cu certitudine prin probele administrate și analizate în cursul procesului penal, și anume prin declarațiile inculpatei F. Olteanu (f.d. 130-131; 133, vol. I), părții vătămate N. Druța, declarațiile reprezentantului părții vătămate A. Druța, N. Druța (f.d. 122, vol. I), martorului T. Lucovici (f.d. 123, vol. I), care au fost apreciate din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar în ansamblu - din punct de vedere al coroborării.

Argumentele din apelul avocatului A. Pelevaniuc referitor la emiterea unei hotărâri de achitare în privința inculpatei, au fost respinse de către instanța de apel, deoarece nu conțin careva probe care ar combate concluziile adoptate la caz.

Referitor la învinuirea adusă în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, instanța de apel a reiterat, că nu a fost demonstrată vina inculpatei F. Olteanu în săvârșirea infracțiunii imputate, dat fiind faptul că în acțiunile inculpatei nu s-a stabilit elementul esențial al infracțiunii de escrocherie și anume „însușirea”.

Astfel, instanța de apel a stabilit, că latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 196 alin. (4) Cod penal, se realizează prin cauzarea de daune materiale proprietarului prin înșelăciune sau abuz de încredere, sub aspectul laturii obiective, distincția principală dintre infracțiunea specificată la art. 196 Cod penal și infracțiunea de escrocherie, art. 190 Cod penal, constă în mecanismul de cauzare a daunelor materiale: în cazul escrocheriei, masa patrimonială a victimei este diminuată în aceeași proporție în care sporește masa patrimonială a făptuitorului; în cazul infracțiunii prevăzute la art. 196 Cod penal, masa patrimonială a victimei nu sporește în proporția pe care o exprimă eschivarea făptuitorului de a-și executa obligațiile față de victimă fapt stabilit în cazul acțiunilor săvârșite de inculpata F. Olteanu.

Obiectul material al infracțiunii, îl poate constitui orice valoare materială care în momentul săvârșirii infracțiunii nu a trecut în posesia proprietarului, iar la caz, de către acuzare nu a fost demonstrat faptul că banii părților vătămate A. Druța și N. Druța au ajuns în posesia nemijlocită a inculpatei F. Olteanu.

Deci, cauzarea de daune materiale proprietarilor a avut loc în lipsa semnelor însușirii banilor transmiși.

La fel, instanța de apel a specificat, că înșelăciunea ca metodă de săvârșire a infracțiunii prevăzute la art. 196 alin. (4) Cod penal, s-a manifestat atât prin acțiuni active, care constau în comunicarea informațiilor false de către inculpata F. Olteanu părților vătămate, despre anumite circumstanțe sau fapte, cât și prin inacțiuni, care rezidă în ascunderea, tăinuirea circumstanțelor cu referire la faptul că persoana care urma să asigure cu apartamente părțile vătămate, O. Lîs, s-a eschivat și nu putea fi găsită, apoi a decedat.

Abuzul de încredere constă în folosirea relațiilor speciale de încredere dintre vinovat și persoanele fizice, iar la acest segment, instanța de apel a specificat, că părțile vătămate, din anumite considerente necunoscute instanței au avut deplină încredere, că inculpata F. Olteanu, prin intermediul cunoștințelor sale, îi va putea ajuta să procure imobile în mun. Chișinău la prețuri reduse, deși N. Druța și A. Druța cunoșteau de la bun început că banii urmau a fi transmiși altei persoane care se

pretindea a fi lucrător bancar și care ar putea să-i favorizeze în soluționarea problemelor lor.

Instanța de apel a subliniat, că cauzarea de pagube materiale prin înșelăciune sau abuz de încredere, componentă a infracțiunii prevăzute la art. 196 alin. (4) Cod penal, se deosebește de infracțiunea de escrocherie săvârșită prin înșelăciune sau abuz de încredere, după semnele sale obiective.

Astfel că, pentru escrocherie este caracteristică trecerea ilegală a averii proprietarului din posesia acestuia în posesia vinovatului.

Pentru cauzarea de pagube materiale este specifică eschivarea de la actul de transmitere proprietarului a averii care i se cuvine, infracțiunea se consumă din momentul survenirii daunelor materiale pentru proprietar.

Mai mult, sub incidența infracțiunii de escrocherie, trebuie să intre doar acele încălcări care demonstrează însușirea, fraudă, ceea ce lipsește în acțiunile inculpatei F. Olteanu.

Inculpata nu a obținut în posesie nemijlocită banii părților vătămate, deoarece aceștia au fost transmiși altor persoane care urmau să ajute părțile vătămate să procure apartamente la preț redus, mai mult, din declarațiile inculpatei, confirmate atât de părțile vătămate cât și martorii audiați în instanța de judecată, se constată că aceasta, inițial, de asemenea a dorit să procure un apartament, în așa mod, însă din lipsa de mijloace financiare s-a refuzat de oferta propusă, or, F. Olteanu fără a avea vreun scop premeditat în discuția purtată cu N. Druța i-a comunicat despre oferta care i-a fost făcută, ca urmare partea vătămată dorind să-și schimbe locul de trai în mun. Chișinău, din propria inițiativă, a rugat-o să afle dacă încă mai este posibil de a procura acel apartament.

Lipsa „însușirii”, ca element al infracțiunii, se constată prin faptul că inculpata F. Olteanu, nu s-a ascuns de părțile vătămate și nu a negat faptul restituirii datoriei, fapt confirmat prin semnarea unei recipise (f.d. 6, 9), după o perioadă de 7 ani, prin care inculpata F. Olteanu se obligă a rambursa suma totală de 25000 dolari SUA, deși în tot acest răstimp aceasta a achitat chiria locuințelor părților vătămate A. Druța și N. Druța.

4.2. Reieșind din recalificarea efectuată, la capitolul individualizării pedepsei, instanța de apel a făcut trimitere la prevederile art. art. 6, 7, 61, 75 Cod penal, și anume la: gravitatea infracțiunii, săvârșite cu intenție, care se atribuie la categoria celor mai puțin grave; personalitatea inculpatei, care anterior nu a fost judecată, nu se află la evidența medicului narcolog și psihiatru, pe întreg procesul penal a avut o poziție clară, unică față de cele săvârșite, recunoscând fapta, nu s-a eschivat de la executarea angajamentului asumat, ne având banii necesari pentru restituirea imediată a sumei de 25000 dolari SUA, a hotărât să-i achite treptat, achitând lunar chiria apartamentelor pentru părțile vătămate, totodată în perioada examinării cauzei de către prima instanță, inculpata a achitat reprezentantului părții vătămate A. Druța, N. Druța bani în sumă de 65000 lei, de asemenea, nu refuză achitarea în continuare părților vătămate a sumei restante.

Luând în calcul că executarea pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice și nici să înjosească demnitatea persoanei condamnate cât și faptul că pedeapsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea

săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane, instanța de apel a stabilit inculpatei pedeapsa închisorii prin prisma prevederilor art. 90 Cod penal.

4.3. Referitor la latura civilă, instanța de apel a enunțat, că din materialele cauzei rezultă, că părțile vătămate au depus acțiune civilă înaintând pretenții de ordin material, moral și cheltuieli judiciare.

În apelurile declarate, părțile vătămate pe lângă celelalte cerințe își exprimă dezacordul cu sentința în ceea ce privește cuantumul despăgubirilor morale și a cheltuielilor judiciare.

La acest compartiment, instanța de apel a constatat, că prima instanță a respins ca neîntemeiată solicitarea părților vătămate cu privire la recuperarea prejudiciului moral, într-adevăr condamnarea în sine aduce satisfacție morală părților vătămate însă se consideră că instanța are dreptul să oblige persoana vinovată la reparația suferințelor psihice, trăirilor sufletești negative, prin echivalent bănesc, astfel în sensul dat instanța de apel a dispus încasarea în beneficiul părților vătămate A. Druța și N. Druța din contul inculpatei F. Olteanu, a câte 10000 lei, pentru fiecare.

În ceea ce privește cheltuielile judiciare, instanța de apel a reținut, că prima instanță le-a considerat drept nejustificate, cu toate că la materialele cauzei penale sunt anexate contractele de asistență juridică și bonurile de plată (f.d. 126-129, vol. I) ce confirmă cheltuielile judiciare suportate de părțile vătămate, ori în sensul dat instanța de apel a dispus încasarea din contul inculpatei în beneficiul părților vătămate, suma de 1500 lei, pentru fiecare.

5. Procurorul, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea acesteia cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

În susținerea cerințelor, procurorul a invocat, că decizia instanței de apel este nefondată sub aspectul recalificării acțiunilor inculpatei de la art. 190 alin. (5) Cod penal, la art. 196 alin. (4) Cod penal.

Reieșind din declarațiile părților vătămate, aceștia au transmis banii în sumă totală de 25000 dolari SUA, personal inculpatei F. Olteanu, iar ultima nu le-a prezentat nici un act care ar dovedi intenția de a procura pentru aceștia imobile în mun. Chișinău.

Instanța de apel urma să aprecieze critic declarațiile inculpatei F. Olteanu, precum că toți banii primiți de la părțile vătămate i-a transmis unei persoane pe nume O. Lîs, care la rândul său urma să-i transmită unui prieten care activa la bancă, or, în situația când inculpata ar fi transmis aceste sume considerabile unei simple cunoscute, aceasta urma să semneze cel puțin o recipisă pentru banii primiți, mai mult, tratativele privind procurarea imobilelor au durat mai mult de 2 ani, astfel instanța urma să califice cele relatate de inculpata F. Olteanu drept o încercare de a se eschiva de la răspunderea penală.

Acțiunile inculpatei au fost îndreptate spre comiterea escrocheriei deoarece victimele au fost induse în eroare și au ajuns la o reprezentare greșită a unei situații sau împrejurări (în cazul dat transmiterea banilor pentru procurarea unor presupuse apartamente).

Totodată, în viziunea recurentului, instanța de apel la calificarea juridică a acțiunilor inculpatei n-a ținut cont de prevederile Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 23 din 28.06.2004 „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor” potrivit căreia în cazul escrocheriei victima transmite benevol bunurile către făptuitor, sub influența înșelăciunii sau a abuzului de încredere, iar primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția să-și execute angajamentul asumat.

În cadrul cercetării judecătorești s-a stabilit cu certitudine că inculpata F. Olteanu, inițial nu a avut intenția de a-și onora obligațiile asumate și anume de a transmite în proprietatea părților vătămate apartamente la prețuri de 10000 dolari SUA și 15000 dolari SUA, iar ulterior, în scopul camuflării intențiilor sale de profit, ultima a transmis reprezentantului părții vătămate N. Druța un apartament amplasat pe adresa str. B. Voievod 4, mun. Chișinău declarând că îl transmite în proprietate ultimei, în realitate apartamentul transmis aparținea unei alte persoane, iar inculpata F. Olteanu doar îl închiria, fapt dovedit și prin declarațiile inculpatei „*Părților vătămate la instalarea în apartamentul din str. B. Voievod le-a spus că acest apartament poate fi a lor. În realitate ea doar închiria acest apartament*”.

De asemenea, procurorul a supus criticii și declarațiile inculpatei F. Olteanu precum că mijloacele financiare primite de la părțile vătămate pentru procurarea locuințelor au fost transmise unei alte persoane (O. Lîs) care chipurile dispunea de posibilități de organizare a procurării apartamentelor la prețuri esențial reduse, deoarece în instanță careva probe în acest sens nu au fost prezentate.

5.1 Avocatul Dragomir Aliona în numele inculpatei a contestat cu recurs ordinar hotărârile pronunțate, solicitînd casarea acestora cu pronunțarea unei hotărâri de achitare.

În argumentarea poziției, apărarea a invocat că, vinovăția inculpatei F. Olteanu în săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, nu a fost dovedită, prima instanță neîntemeiat a apreciat critic declarațiile inculpatei, precum că sumele de bani primite de la părțile vătămate au fost transmise unei persoane pe nume O. Lîs, care la rîndul său urma să-i transmită unui prieten de la bancă, calificînd declarațiile date drept o metodă de apărare; unica greșeală a inculpatei constă în aceea că nu a luat recipisă de la O. Lîs, deoarece a avut încredere în persoana data și a știut că este foarte responsabilă; în final O. Lîs a decedat și la inculpată au început să apară probleme cu părțile vătămate; inculpata a închiriat apartamentul pentru N. Druța și A. Druța un timp îndelungat, totodată în perioada examinării cauzei de către inculpată a fost achitată suma de 65000 lei reprezentantului părții vătămate A. Druța, N. Druța; inculpata F. Olteanu nu s-a ascuns de părțile vătămate și de restituirea datoriei, acest fapt se confirmă prin recipisa pe care inculpata a eliberat-o părților vătămate peste 7 ani; partea vătămata N. Druța singură s-a adresat către F. Olteanu cu inițiativa de a procura un apartament; în acțiunile inculpatei nu există elementele infracțiunii nici în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, nici în baza art. 196 alin. (4) Cod penal.

5.2 Reprezentantul părții vătămate A. Druța, N. Druța precum și partea vătămată N. Druța, au contestat cu recurs decizia instanței de apel, solicitînd casarea

acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea civilă să fie admisă în cuantumul solicitat, invocând, că nu sunt de acord cu sumele încasate din contul inculpatei, totodată au solicitat aplicarea în privința inculpatei F. Olteanu a unei pedepse mai aspre, de 12 ani închisoare.

6. Asupra recursului ordinar declarat de apărare, reprezentantul părții vătămate A. Druța, N. Druța și partea vătămată N. Druța au depus referință solicitând inadmisibilitatea acestuia.

7. Judecând recursurile în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise din următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În temeiul art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația inculpatului.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, o hotărâre a instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara eroarea de drept în cazul când, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, iar conform pct. 12) alin. (1) al aceluiași articol, în cazul când – faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită.

Conform art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar.

Potrivit cerințelor aceleiași norme, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, ***dacă infracțiunea a fost corect calificată***, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual penal au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Ținând cont de cele relatate supra, Colegiul penal lărgit constată că, instanța de apel la examinarea prezentei cauze penale nu a respectat cerințele art. 414 Cod de procedură penală, situație ce impune soluția rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată, deoarece erorile judiciare admise de către instanța de apel nu pot fi corectate de instanța de recurs.

Conform art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției.

În pct. 22.2. al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, cu

modificările ulterioare, este specificat că, „*Dacă instanța de apel admite apelul cu rejudecarea cauzei, decizia trebuie să cuprindă analiza probelor pe care s-a bazat instanța pronunțând hotărârea, să indice din ce motive ele urmează a fi reapreciate ori respinse ca probe.*”.

Colegiul penal lărgit constată, că aceste prevederi legale deși sunt obligatorii, nu au fost respectate la judecarea prezentei cauzei în ordine de apel.

Astfel spus, instanța de apel adoptând soluția de respingere a apelului procurorului și admitere a apelurilor declarate de avocatul A. Pelevaniuc în numele inculpatei F. Olteanu și a părților vătămate, s-a limitat la o motivare insuficientă și contrară probatoriului administrat, și prematur a ajuns la concluzia că acțiunile inculpatei F. Olteanu urmează a fi reîncadrate din prevederile art. 190 alin. (5) Cod penal, în cele ale art. 196 alin. (4) Cod penal, soluție ce contravine circumstanțelor de fapt stabilite în ședința de judecată.

În primul rând, potrivit art. 113 alin. (1) Cod penal, se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componenței infracțiunii prevăzute de norma penală.

În cauza deferită judecării, este important să se țină seama de fapta săvârșită și cum aceasta a fost stabilită de către instanțele ierarhic inferioare și dacă această faptă a fost încadrată în norma penală corectă, iar dacă fapta s-a încadrat într-o altă normă penală, înseamnă că acesteia i s-a dat o încadrare juridică greșită.

Conform deciziei recurate, instanța de apel a reținut că, potrivit declarațiilor inculpatei F. Olteanu, aceasta a recunoscut faptul primirii banilor în sumă de 25000 dolari SUA de la N. Druța și A. Druța, dar a declarat că *nu a avut scopul însușirii banilor menționați, deoarece toată suma primită a transmis-o imediat cet. O. Lîs, care și-a asumat angajamentul de a înstrăina trei apartamente la preț redus prin intermediul prietenului său apropiat, care la acel moment activa la bancă.*

Analizînd materialele cauzei penale în coraport cu motivele invocate de procuror, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia, că versiunea înaintată de inculpata F. Olteanu precum că „...*toți banii primiți de la părțile vătămate i-a transmis unei persoane pe nume O. Lîs, care la rîndul său urma să-i transmită unui prieten de la bancă*” instanța de apel urma să o aprecieze critic, altfel spus aceasta a încercat să prezinte o stare de fapt nereală și neplauzibilă, care să atenueze răspunderea penală.

Colegiul penal lărgit conchide, că argumentul instanței de apel referitor la distincția principală dintre infracțiunile prevăzute de art. 190 Cod penal și art. 196 Cod penal, făcîndu-se referire la faptul că acuzarea nu a demonstrat că banii au fost în posesia inculpatei, este neîntemeiat din următoarele considerente.

În situația în care inculpata a transmis mijloacele bănești primite de la părțile vătămate, unei persoane pe nume O. Lîs, care la rîndul său urma să-i transmită unui prieten care activează la bancă, ultima urma să semneze cel puțin o recipisă pentru suma de bani primită, sau în caz contrar declarațiile inculpatei își pierd puterea probantă de nevinovăție în săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal în raport cu circumstanțele de fapt, mai mult, tratativele privind procurarea imobilelor au durat mai mult de 2 ani.

La fel, Colegiul penal lărgit relevă, că concluzia instanței de apel (f.d. 24, vol. II), precum că „*Închirierea apartamentelor de către inculpata F. Olteanu pentru traiul lui N. Druța și A. Druța nicidecum nu demonstrează intenția inițială, a inculpatei de a însuși banii, ci numai responsabilitatea și buna credință a acesteia.*

Inculpata F. Olteanu le-a spus părților vătămate, că acest apartament poate va fi a lor, deoarece stăpâna acestui apartament demult locuiește peste hotarele R. Moldova și, într-un moment a dorit să-l vândă, astfel în cazul dat ea urma să-l procure pentru A. Druța.”, este neîntemeiată.

Lecturînd materialele cauzei, instanța de recurs enunță, că din declarațiile inculpatei F. Olteanu, rezultă că *aceasta în vara anului 1998, a împrumutat lui T. Dulghieru o sumă mare de bani pentru o perioadă de timp, ultima însă nu a restituit datoria dată, din care cauză a fost nevoită să i-a un credit de la bancă, în gaj fiind pus apartamentul, pe care banca ulterior l-a luat din motivul nerestituirii creditului. În anul 2005, întîmplător s-a întîlnit cu O. Lîs, fosta sa colegă de serviciu, care auzind despre situația sa neplăcută i-a zis că poate să o ajute cu procurarea unui apartament. Ulterior întîlnindu-se, O. Lîs i-a comunicat, că prin intermediul unui cunoscutului său, este posibil de procurat un apartament cu trei odăi la prețul de 10000 dolari SUA, însă ea i-a refuzat propunerea dată, din cauza lipsei banilor.*

În același context, instanța de recurs menționează, că concluzia instanței de apel prin care se susține lipsa „însușirii”, ca element al infracțiunii, constatîndu-se prin faptul că *inculpata F. Olteanu, nu s-a ascuns de părțile vătămate și nu a negat faptul restituirii datoriei, confirmînd aceasta prin semnarea unei recipise (f.d. 6, 9, vol. I), după o perioadă de 7 ani, prin care inculpata F. Olteanu se obligă a rambursa suma totală de 25000 dolari SUA, deși în tot acest răstimp dînsa a achitat chiria locuințelor părților vătămate A. Druța și N. Druța (f.d. 30, vol. II), la fel nu este întemeiată, deoarece instanța de apel a trecut cu vederea declarațiile părților vătămate, potrivit cărora se combate versiunea enunțată supra, prin faptul că pentru a tergiversa procesul, inculpata F. Olteanu în continuare făcea promisiuni identice celor inițiale, fără a avea o careva fundamentare economică pentru realizarea angajamentelor asumate, precum și în lipsa unei activități aducătoare de beneficii, necesare onorării angajamentului, iar pentru a calma spiritele a închiriat spațiul locativ, declarînd părților vătămate că locuința poate fi a lor în continuare, mai mult, F. Olteanu a tergiversat clarificarea situației create în raport cu părțile vătămate pe un termen maximal posibil prin înșelarea lor, invocînd diferite motive cum ar fi: deplasări ale partenerului de afaceri pe nume Sergiu, îmbolnăviri, sărbători, vacanțe etc., și prin urmare inculpata a avut scopul camuflării intențiilor sale de profit.*

Dobîndirea ilicită, este dovedită prin luarea ilegală și gratuită a surselor bănești de către inculpată din posesia părților vătămate care a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv acestora, săvîrșit în scop de cupiditate, fapt confirmat prin recipisa din 11.07.2012, conform căreia F. Olteanu a primit de la A. Druța și N. Druța suma de 25000 dolari SUA, drept gaj pentru 3 apartamente, cu 1 odaie, cu 2 odăi și cu 3 odăi (f.d. 4, vol. I).

Abuzul de încredere, s-a manifestat prin faptul, exploatării raportului de încredere care a fost stabilit între inculpată și partea vătămată N. Druța, pe fondul atitudinii de afecțiune, atitudine artificială, creată și susținută timp îndelungat, prin

eforturile inculpatei, fapt confirmat prin procesul-verbal de audiere a părții vătămate N. Druța din 13.03.2013, din care rezultă că partea vătămată N. Druța „a făcut cunoștință cu inculpata în oficiul ei amplasat pe adresa str. M. Basarab, mun. Chișinău, care acorda servicii de prezicere. La începutul lunii iunie 2005, N. Druța a mai venit la o consultație suplimentară referitor cu realizarea apartamentului...”

Înșelăciunea, s-a manifestat prin faptul dezinformării conștiente a victimei, care s-a manifestat prin prezentarea vădit falsă a realității, și anume, inculpata F. Olteanu a creat părților vătămate impresii false referitor la faptul că are un prieten bun care lucra la o bancă și care poate să-i transmită în proprietate apartamentele nominalizate, necomunicându-le realitatea care era, și anume, că ea nu cunoaște și nici nu a întâlnit vizual niciodată persoana care activa la bancă, inculpata nu avea și nici nu exista un apartament care putea fi procurat la aceste prețuri, fapt care a determinat părțile vătămate, care erau în căutarea unor apartamente în mun. Chișinău, să o creadă și să-i transmită sumele solicitate.

Ulterior, în scopul camuflării intențiilor sale de profit, ultima a transmis reprezentantului părții vătămate A. Druța, N. Druța un apartament amplasat pe adresa str. B. Voievod 4, mun. Chișinău declarând că îl transmite în proprietate ultimei, în realitate apartamentul aparținea unei alte persoane, iar inculpata F. Olteanu doar îl închiria, fapt confirmat prin declarațiile inculpatei F. Olteanu „Părților vătămate la instalarea în apartamentul amplasat pe str. B. Voievod 4, le-a spus că acest apartament poate fi al lor. În realitate ea doar închiria acest apartament”.

Însă, instanța de apel a trecut cu tăcere aceste circumstanțe esențiale, luând la bază soluției de admitere a apelului declarat de apărare, doar declarațiile inculpatei F. Olteanu, precum că dînsa nu a avut scopul însușirii banilor, în situația cînd instanța de apel în partea descriptivă a deciziei, a reținut declarațiile părților vătămate din care rezultă că aceștia personal au transmis suma de 25000 dolari SUA inculpatei F. Olteanu, iar ultima nu le-a prezentat nici un act, care ar dovedi intenția de a procura pentru aceștia bunuri imobile în mun. Chișinău.

Prin urmare, instanța de apel a acceptat greșit declarațiile inculpatei F. Olteanu, precum că dînsa nu a urmărit scopul însușirii mijloacelor bănești și prematur a ajuns la concluzia reîncadrării juridice a faptei acesteia.

Erorile menționate supra, sunt erori de drept procedural și se încadrează în pct. 6), 12) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, deoarece se referă la procedura de motivare a soluției instanței de apel, la încadrarea juridică a faptei și sunt temeuri de recurs.

În al doilea rînd, Colegiul penal lărgit, atrage atenția instanței de apel, referitor la soluționarea acțiunii civile, și anume la faptul că, fenomenul inflației este iminent unei economii de piață în curs de devenire, iar consecințele proceselor inflaționiste se manifestă prin deprecierea puterii de cumpărare a banilor.

Dreptul civil, împreună cu alte ramuri de drept care reglementează obligații de achitare a sumelor bănești (drept fiscal, dreptul muncii etc), utilizează principiul nominalismului monetar, iar esența acestuia constă în ignorarea schimbării valorii banilor.

Față de cele ce preced, Colegiul penal lărgit relevă, că instanța de apel, la soluționarea acțiunii civile urmează să se conducă de aceste prevederi și să se expună corect asupra cuantumului prejudiciului material solicitat în acțiunea civilă.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să verifice și să aprecieze minuțios probele administrate și examinate în instanță în strictă conformitate cu cerințele legii, să cerceteze aspectele învinuirii înaintate, să analizeze la modul convenit prezența sau lipsa în acțiunile inculpatului a elementelor constitutive a infracțiunii incriminate prin rechizitoriu, să soluționeze corect acțiunea civilă, ținând cont de cele relatate supra și ca urmare să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Se admit recursurile ordinare, declarate de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Vasile Bolduratu, de partea vătămată Druța Natalia Ivan și reprezentantul legal al părții vătămate Druța Andrei, Druța Natalia Vitali și de avocatul Dragomir Aliona în numele inculpatei Olteanu Faina, se casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 decembrie 2014 în cauza penală în privința lui *Olteanu Faina Andrei* și se dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac, pronunțată integral la 04 decembrie 2015.

Președinte

Petru Ursache

Judecătorii

Petru Moraru

Ghenadie Nicolaev

Vladimir Timofti

Constantin Alerguș